Evropski parlament
2024-2029

Odbor za pravice žensk in enakost spolov

2025/2145(DEC)

28.1.2026

MNENJE

Odbora za pravice žensk in enakost spolov

za Odbor za proračunski nadzor

o razrešnici glede izvrševanja splošnega proračuna Evropske unije za proračunsko leto 2024, oddelek III - Komisija
(2025/2145(DEC))

Pripravljavka mnenja: Raquel García Hermida-Van Der Walle

PA_NonLegDec

MNENJE

Odbor za pravice žensk in enakost spolov poziva Odbor za proračunski nadzor kot pristojni odbor, da v svoj predlog resolucije vključi naslednje:

A. ker je enakost spolov temeljna vrednota Unije, zapisana v členu 2 Pogodbe o Evropski uniji (PDEU); ker se Unija v skladu s členom 8 PDEU zavzema za spodbujanje enakosti pri vseh dejavnostih, zaradi česar vse politike vključujejo načelo enakosti spolov in upoštevanje vidika spola pri pripravi proračuna; ker proračuni niso spolno nevtralni in jih je treba pripravljati in izvajati ob upoštevanju cilja enakosti spolov; ker Listina Evropske unije o temeljnih pravicah ne zagotavlja le enakosti spolov, temveč tudi varuje človekovo dostojanstvo in prepoveduje vse oblike diskriminacije, vključno s tistimi, ki temeljijo na spolni usmerjenosti in spolni identiteti;

B. ker je Parlament Komisijo večkrat pozval, naj na vseh področjih politike Unije spodbuja in izvaja vključevanje načela enakosti spolov, tudi z upoštevanjem vidika spola pri pripravi proračuna; ker je treba pri pripravi proračuna, ki upošteva vidik spola, upoštevati presečni vidik;

C. ker je EU znatno povečala sredstva za militarizacijo, vključno z orožjem, infrastrukturo, varnostnimi raziskavami, vojaško mobilnostjo, varovanjem meja in eksternalizacijo; ker obstaja tveganje, da bodo ti premiki preusmerili sredstva z enakosti spolov, socialne kohezije in boja proti nasilju na podlagi spola;

D. ker indeks enakosti spolov za leto 2025 za EU znaša 63,4 točke, pri čemer se je od leta 2010 povečal za 10,5 točke; ker v EU še vsaj 50 let ne bo mogoče doseči enakosti spolov; ker na enakost spolov v Uniji negativno vplivajo vse večja gibanja proti enakosti spolov, seksizem in močni predsodki do žensk ter nazadovanje na področju enakosti spolov, zlasti v zvezi s spolnim in reproduktivnim zdravjem in pravicami v več državah članicah, in ker na enakost spolov dodatno vplivajo vojne, sedanje podnebje, energija, socialne krize in kriza življenjskih stroškov, ki nesorazmerno prizadenejo ženske;

E. ker vsaka tretja ženska izkusi nasilje; ker po svetu zaradi dejanj partnerja ali sorodnika vsak dan umre 140 žensk in deklet; ker je bila 7. maja 2024 sprejeta direktiva o boju proti nasilju nad ženskami in nasilju v družini, ki je začela veljati 14. junija 2024; ker se je nestrpnost do oseb LGBTIQ+, zlasti transspolnih oseb, v primerjavi z letom 2019 drastično povečala; ker so se v primerjavi z letom 2019 nasilje in kazniva dejanja iz sovraštva zoper osebe LGBTIQ+ povečali, od tega najbolj napadi na transspolne ženske in moške; ker je program Daphne, namenjen zaščiti žrtev nasilja, vključno z ženskami in otroki, ključni instrument EU za boj proti nasilju na podlagi spola in spoštovanje temeljnih pravic, njegovo nadaljnje financiranje in podporo pa bi bilo treba zagotoviti v proračunskem in političnem okviru Unije;

F. ker naložbe v enakost spolov krepijo gospodarsko rast, odpornost in socialno kohezijo po vsej EU; ker so za dinamično in konkurenčno gospodarstvo potrebni enakost spolov, podjetništvo in inovacije; ker tudi gospodarska politika zahteva vključevanje načela enakosti spolov, da bo evropsko gospodarstvo delovalo za vse ženske; ker podpiranje žensk pri ustanavljanju in vodenju lastnih podjetij prispeva h gospodarski diverzifikaciji

in zmanjšuje razlike med spoloma pri dostopu do podjetništva in vodenja;

1. poudarja, da bi bilo treba vidik enakosti spolov vključiti v vsa področja politike, predvsem ker imajo podnebna, energijska, socialna kriza, vojne in kriza življenjskih stroškov številne posledice tudi za enakost spolov, pri čemer bi se bilo treba osredotočiti na spolno in reproduktivno zdravje in pravice ter nazadovanje na področju enakosti spolov in pravic žensk v EU; zato ponovno poziva k upoštevanju vidika spola pri pripravi proračuna v vseh ustreznih fazah proračunskega postopka; poziva Komisijo, naj izboljša vključevanje načela enakosti spolov od začetka oblikovanja programov in določi horizontalno določbo o enakosti spolov s splošnim ciljem enakosti;

2. ugotavlja, da je Unija zavezana vključevanju načela enakosti spolov in izboljšanju metodologije za spremljanje odhodkov za enakost spolov; obžaluje, da sedanja metodologija Komisije ne odraža morebitnih negativnih posledic in v 20 % primerov povzroča negotovost v zvezi z vplivom na enakost spolov; poziva Komisijo, naj izboljša svoja orodja za ocenjevanje, da bi zagotovila jasnejše rezultate in spremljala morebitne negativne učinke; meni, da bi lahko metodologijo spremljanja dopolnili z obveznimi minimalnimi merili, kot so ocene učinka na enakost spolov, ki bi jih bilo treba povezati s sistemi spremljanja;

3. pozdravlja, da so bile posodobljene smernice in nabor orodij za boljše pravno urejanje; obžaluje pomanjkanje napredka pri izvajanju analiz potreb in učinkov programov financiranja EU glede na spol; poziva Komisijo, naj pri oblikovanju in izvajanju programov in instrumentov financiranja EU uporabi ocene učinka na konkurenčnost, vključno z analizami, ki upoštevajo razlike med spoloma, da bi zagotovila učinkovite in pravične rezultate politike; poziva Komisijo, naj te analize dosledno izvaja; poziva Komisijo, naj v naslednji večletni finančni okvir v celoti vključi načelo enakosti spolov, da bi vidik spola vključili v vsa področja politike in proračune ter ukrepe za ublažitev, po potrebi pa tudi v pripravo proračuna, da bi spodbudili pravice žensk in enakost spolov;

4. ugotavlja, da so informacije o vplivu proračuna EU na enakost spolov še vedno nezadostne; opozarja na pomanjkljivosti pri ročnem zbiranju, poročanju in ocenjevanju podatkov, razčlenjenih po spolu, vključno s presečnim pristopom; poziva Komisijo, naj izboljša kakovost podatkov; poudarja, da je bilo ključno spoznanje pri uporabi pilotne metodologije omejena možnost dodelitve konkretnih točk zaradi pomanjkanja zahtevanih podatkov; poziva, naj bodo vsi podatki primerljivi, da bodo koristni za oblikovanje politik; zato poudarja pomen zahtev za zbiranje podatkov, da se omogoči celovito zbiranje podatkov, razčlenjenih po spolu, v okviru vseh ustreznih politik EU, in poziva Komisijo, naj to obravnava kot prednostno nalogo; poziva Komisijo, naj te dejavnosti uvrsti med prednostne naloge;

5. poziva Komisijo, naj analizira, kolikšen delež proračuna EU bi moral podpirati enakost spolov; nadalje poziva k določitvi ciljev in kazalnikov smotrnosti v vsej prihodnji zakonodaji, vključno z naslednjim večletnim finančnim okvirom;

6. poziva Komisijo, naj nameni ustrezen delež skupnega proračuna EU, sklopa za enakost in pravice programa Državljani, enakost, pravice in vrednote ter programa Daphne; obžaluje, da ni posebnih proračunskih vrstic za ukrepe, namenjene enakosti spolov;

ponovno poziva k namenski proračunski vrstici za program Daphne, da bi povečali preglednost in odgovornost pri razdeljevanju sredstev; poziva k stabilnemu finančnemu okviru, da bi zagotovili učinkovitost in vzdržnost programa Daphne za podporo zaščiti žensk in otrok pred nasiljem; obžaluje združitev programov Ustvarjalna Evropa in Državljani, enakost, pravice in vrednote v predlaganem večletnem finančnem okviru, saj zmanjšuje prepoznavnost programa Daphne; poziva Komisijo, naj ta program uvrsti med prednostne naloge;

7. pozdravlja direktivo o boju proti nasilju nad ženskami in nasilju v družini; poziva države članice, naj začnejo direktivo hitro izvajati, in jih poziva, naj povečajo število zatočišč za žrtve nasilja v družini, s posebnim poudarkom na kvotah, določenih v Konvenciji Sveta Evrope o preprečevanju nasilja nad ženskami in nasilja v družini ter o boju proti njima, tako imenovani Istanbulski konvenciji (eno družinsko mesto na 10.000 prebivalcev); poudarja, da je feminicid, ki je opredeljen kot uboj žensk in deklet zaradi spola, ena najskrajnejših oblik nasilja na podlagi spola in huda kršitev temeljnih pravic; odločno obsoja odsotnost usklajene opredelitve in vztrajne nedoslednosti pri zbiranju podatkov in poročanju o tem kaznivem dejanju; poziva k evropski opredelitvi tega kaznivega dejanja;

8. poudarja, da je treba zaradi vse večje nestrpnosti do oseb LGBTIQ+ dodeliti zadostna proračunska sredstva za ukrepe za boj proti fobiji pred LGBTIQ+ osebami, kot so med drugim telefonske linije za svetovanje in pozornost; poudarja, kako pomembno je, da se transspolne ženske v celoti priznajo kot ženske, in ugotavlja, da je njihova vključitev bistvena za učinkovitost vseh politik enakosti spolov in boja proti nasilju; poziva k priznavanju in enakemu dostopu transspolnih žensk do storitev zaščite in podpore; poziva države članice, naj zagotovijo popolno in učinkovito zaščito oseb LGBTIQ+ pred diskriminacijo, nadlegovanjem in nasiljem, tudi s krepitvijo nacionalnih pravnih okvirov, izboljšanjem mehanizmov poročanja in zagotavljanjem, da se kazniva dejanja iz sovraštva ustrezno preiskujejo in preganjajo; nadalje poziva Svet, naj nadaljuje delo v zvezi s protidiskriminacijsko direktivo EU; poziva Komisijo, naj pozorno spremlja, ali države članice spoštujejo vrednote EU, in po potrebi začne postopke za ugotavljanje kršitev;

9. opozarja, da se je Komisija v svojih političnih smernicah zavezala, da bo okrepila sodelovanje z organizacijami civilne družbe, ki imajo strokovno znanje in pomembno vlogo pri zavzemanju za posebna družbena vprašanja in spoštovanje človekovih pravic; opozarja, da je bistveno, da lahko organizacije civilne družbe s pomočjo financiranja EU sodelujejo v odprtem, preglednem in strukturiranem dialogu z institucijami EU, kot je določeno v členu 11 PEU, in sicer z dejavnostmi, kot so zagovorniške dejavnosti, demonstracije ali sodni ukrepi, ter da bi morale ostati upravičene do ustreznih programov financiranja in imeti na voljo zadostna namenska sredstva;

10. poudarja pomen spodbujanja gospodarske rasti po vsej Uniji, tudi s pobudami, ki spodbujajo udeležbo žensk na trgu dela, v podjetništvu in na vodilnih položajih;

11. ponovno izraža zaskrbljenost zaradi medsebojne povezave med napadi na pravno državo, demokracijo in človekove pravice ter nazadovanjem na področju enakosti spolov in pravic žensk; poudarja, da so neodvisne in dobro financirane organizacije za pravice žensk nepogrešljivi akterji pri spodbujanju enakosti spolov, spodbujanju

spolnega in reproduktivnega zdravja in pravic ter varstvu demokracije in človekovih pravic; poudarja, da se te organizacije spopadajo z vse večjimi finančnimi in operativnimi izzivi zaradi vse večjega vpliva gibanj proti enakosti spolov, ki so opredeljena kot gibanja, katerih namen je spodkopati enakost spolov kot temeljno vrednoto demokracije, in krčenja prostora za civilno družbo; poziva Komisijo, naj zagotovi, da se sredstva EU ne bodo dodeljevala subjektom, ki prispevajo k nazadovanju na področju pravic žensk, povečujejo neenakosti ali delujejo proti enakosti spolov, vključno s spolnim in reproduktivnim zdravjem in pravicami ter pravicami žensk do telesne nedotakljivosti, avtonomije in samoodločbe; poziva Komisijo, naj upošteva spreminjajoče se svetovno okolje financiranja in zagotovi, da bodo mehanizmi financiranja EU še naprej dostopni, prožni in odzivni na posebne potrebe in varnostne zahteve organizacij za pravice žensk, zlasti tistih, ki delujejo v razmerah z visokim tveganjem;

12. znova poudarja, da so spolno in reproduktivno zdravje in pravice temeljne človekove pravice, njihovo uresničevanje pa je temeljni vidik človekovega dostojanstva in osnovni pogoj za enakost spolov; poziva k odločnim evropskim prizadevanjem za zaščito naših temeljnih vrednot, kot so enake pravice do telesne avtonomije ter dostop do spolnega in reproduktivnega zdravja in pravic, vključno z varnim in zakonitim splavom; poudarja, da je treba okrepiti proračunska sredstva, namenjena podpori splošnega spoštovanja in dostopa do spolnega in reproduktivnega zdravja in pravic, vključno z dostopom do varnega in zakonitega splava; izraža globoko zaskrbljenost, ker so ženske in dekleta na konfliktnih območjih in v vojnah žrtve spolnega nasilja in nasilja na podlagi spola, na primer ženske in dekleta v Ukrajini zaradi ruske vojaške agresije; obsoja ta dejanja kot hude kršitve mednarodnega humanitarnega prava in prava človekovih pravic; poudarja, da so nujno potrebne celovite podporne storitve za preživele, kot so zdravstvena podpora, storitve spolnega in reproduktivnega zdravstvenega varstva, psihološka in pravna podpora ter socialno-ekonomska pomoč.

PRILOGA: IZJAVA O PRISPEVKIH

Pripravljavka mnenja kot izključno pristojna izjavlja, da v svoje mnenje ni vključila prispevkov zastopnikov interesov, ki spadajo na področje uporabe Medinstitucionalnega sporazuma o obveznem registru za preglednost[1], ali zastopnikov javnih organov tretjih držav, vključno z njihovimi diplomatskimi predstavništvi in veleposlaništvi, ki bi jih bilo treba navesti v tej prilogi na podlagi člena 8 Priloge I Poslovnika.

[1] Medinstitucionalni sporazum z dne 20. maja 2021 med Evropskim parlamentom, Svetom Evropske unije in Evropsko komisijo o obveznem registru za preglednost (UL L 207, 11.6.2021, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2021/611/oj)

INFORMACIJE O SPREJETJU V ODBORU, ZAPROŠENEM ZA MNENJE

Datum sprejetja	27.1.2026
Izid končnega glasovanja	+: 22 –: 8 0: 2

POIMENSKO GLASOVANJE PRI KONČNEM GLASOVANJU V ODBORU, ZAPROŠENEM ZA MNENJE

22	+
PPE	Ewa Kopacz, Verena Mertens, Mirosława Nykiel, Giusi Princi, Maria Walsh
Renew	Abir Al-Sahlani, Raquel García Hermida-Van Der Walle, Lucia Yar, Dainius Žalimas
S&D	Gabriela Firea, Heléne Fritzon, Lina Gálvez, Maria Noichl, Joanna Scheuring-Wielgus, Cecilia Strada, Marko Vešligaj
The Left	Hanna Gedin, Irene Montero, Carolina Morace
Verts/ALE	Mélissa Camara, Alexandra Geese, Benedetta Scuderi

8	-
ECR	Chiara Gemma, Beatrice Timgren
NI	Fernand Kartheiser
PfE	Mathilde Androuët, Mireia Borrás Pabón, Elisabeth Dieringer, Margarita de la Pisa Carrión, Anders Vistisen

2	0
NI	Judita Laššáková
PPE	Rosa Estaràs Ferragut

Uporabljeni znaki:
+ : za
- : proti
0 : vzdržani